

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd (RP 107/2016 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande. Det har också remitterats till grundlagsutskottet, utrikesutskottet och försvarsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 66/2016 rd
- utrikesutskottet UtUU 1/2017 rd
- försvarsutskottet FsUU 1/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Tapio Puurunen, inrikesministeriet
- lagstiftningsråd Jaana Heikkinen, inrikesministeriet
- polisöverinspektör Stefan Gerkman, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Veera Parko, inrikesministeriet
- ledande sakkunnig Johanna Puiro, inrikesministeriet
- rättschef Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Heidi Kaila, statsrådets kansli
- lagstiftningsdirektör Hanna Nordström, försvarsministeriet
- äldre regeringssekreterare Anna Korhola, försvarsministeriet
- polisöverinspektör Markku Ryymin, Polisstyrelsen
- biträdande avdelningschef, gräns- och sjöavdelningen, överste Kimmo Elomaa, Gränsbevakningsväsendet
- förhandlingschef Mika Saarinen, Gränsbevakningsväsendet
- biträdande avdelningschef Christel Hägglund, Huvudstaben
- konsultativ tjänsteman Jarmo Huotari, Statens arbetsmarknadsverk
- professor Olli Mäenpää.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Riksdagens justitieombudsmans kansli
- justitieministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Ålands landskapsregering
- Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- Löntagarorganisationen Pardia rf
- Befälsförbundet rf
- Suomen Palomiesliitto SPAL ry
- Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland SPEK
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf
- Finlands Fredsbevararförbund rf
- Officersförbundet.

Inget yttrande av

- miljöministeriet
- Statens arbetsmarknadsverk
- Finlands miljöcentral
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Finlands Brandbefälsförbund rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det ändringar i polislagen, gränsbevakningslagen, räddningslagen, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, polisförvaltningslagen, skjutvapenlagen, lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen och lagen om genomförande av vissa bestämmelser i rådets beslut om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet.

Genom lagförslagen i propositionen ändras den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller givande och mottagande av internationellt bistånd. Det föreslås särskilt ändringar i bestämmelserna om förfarandet för beslutsfattande, assistans som en annan nationell myndighet ger i utlandet samt då det gäller tjänstemännen inom inrikesministeriets förvaltningsområde ändringar i bestämmelserna om befogenheter, maktmedel, användning av maktmedelsredskap, civilrättsligt och straffrättsligt ansvar och den rättsliga ställningen i övrigt. Ändringar föreslås även bland annat i den lagstiftning som gäller de rättigheter och skyldigheter som en annan stats tjänsteman har i Finland. Genom de ändringar som föreslås i polislagen genomförs dessutom rådets s.k. Atlasbeslut om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Tre sammanhängande propositioner

Riksdagen behandlar för närvarande tre propositioner om internationellt bistånd. Genom förslagen i den aktuella propositionen förtydligas den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd för att Finland fullt ut ska kunna ge och ta emot internationellt bistånd inom polisens, Gränsbevakningsväsendets och räddningsmyndigheternas ansvarsområde.

Finland har utfäst sig att fullgöra EU-åtagandena i syfte att göra det möjligt att lämna och ta emot internationellt bistånd. Utskottet ser det som viktigt att vår lagstiftning inte ställer några hinder för att genomföra de här åtagandena.

I paketet om internationellt bistånd ingår också en proposition med förslag till lag om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (RP 72/2016 rd) och en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om försvarsmakten, territorialövervakningslagen och värnpliktslagen (RP 94/2016 rd). Det förstnämnda lagförslaget innehåller bestämmelser om beslutsprocessen i de högsta statsorganen (statsrådets allmänna sammanträde, republikens president och riksdagen) när det gäller lämnande av eller begäran om internationellt bistånd (FvUB 3/2017 rd). I den senare propositionen kompletteras den lagstiftning inom försvarsministeriets förvaltningsområde som gäller internationell verksamhet. Det föreslås bland annat ändringar i bestämmelserna om lämnande av internationellt bistånd och om deltagande i annan internationell verksamhet och om befogenheterna och rätten att använda maktmedel för den personal som lämnar bistånd (FvUU 6/2017 rd).

Utskottet påpekar att de ovannämnda propositionerna har ett nära samband med varandra och att det därför är angeläget att de lagar som ingår i samtliga tre propositioner om lämnande och mottagande av internationellt bistånd (RP 72/2016 rd, RP 94/2016 rd och RP 107/2016 rd) träder i kraft samtidigt.

Solidaritetsklausulen och klausulen om ömsesidigt bistånd

Solidaritetsklausulen (FEUF artikel 222) och klausulen om ömsesidigt bistånd i Lissabonfördraget (FEU artikel 42.7) har befäst formerna för att lämna och begära bistånd i olika krissituationer i EU:s medlemsstater. Tillämpningsområdet för solidaritetsklausulen har begränsats till tre icke-statliga hotbilder: terrordåd, naturkatastrof eller en katastrof som orsakas av människor. Klausulen om ömsesidigt bistånd omfattar bistånd i händelse av väpnat angrepp och därmed jämförbart allvarligt hot mot säkerheten. Solidaritetsklausulen ger EU en rättslig grund att agera och förpliktar medlemsstaterna att bistå varandra, medan klausulen om ömsesidigt bistånd endast innefattar den senare dimensionen.

Propositionens huvudsakliga mål är att genomföra de ändringar i lagstiftningen som krävs i solidaritetsklausulen. Utskottet anser detta mål befogat med beaktande av att solidaritetsklausulens tillämpningsområde tydligt avgränsas till de tre ovannämnda icke-statliga hotbilderna. Huvudrollen i de sannolika situationerna för genomförandet av solidaritetsklausulen ska innehas av med-

Betänkande FvUB 9/2017 rd

lemsstaternas civila myndigheter, i fråga om Finland särskilt myndigheterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

Enligt utredning till utskottet har det efter det att propositionen lämnades till riksdagen kommit fram att klausulen inte nödvändigtvis inskränker sig till uteslutande militära resurser och att Finland också kunde ge en medlemsstat som åberopar klausulen bistånd inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Detsamma gäller för Finland, som kan åberopa klausulen och begära stöd och bistånd från en annan medlemsstat. Därför föreslår utskottet på det sätt som framgår av detaljmotiven att den föreslagna 15 d § i gränsbevakningslagen kompletteras så att det gränssäkerhetsbistånd som nämns i bestämmelsen också täcker bistånd enligt klausulen om ömsesidigt bistånd.

Övriga centrala förslag

Inom inrikesministeriets förvaltningsområde finns en rad instrument på internationell nivå och EU-nivå som polis-, räddnings- och gränssäkerhetsmyndigheterna kan använda för bekämpning och hantering av hot och risker som gäller den interna säkerheten och genom vilka man kan lämna och ta emot bistånd. Som exempel på det samarbete som bygger på lagstiftningen på EU-nivå nämns i propositionsmotiven unionens civilskyddsmekanism, det samarbete som koordineras av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) och det så kallade Prümsamarbetet och Atlassarbetet, genom vilka man strävar efter att effektivisera samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter och polismyndigheter i syfte att bekämpa terrorism och gränsöverskridande brottslighet.

De bestämmelser i polislagen (872/2011), räddningslagen (379/2011) och gränsbevakningslagen (578/2005) som gäller förfarandet för beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd preciseras och kompletteras så att Finland kan delta mer effektivt i det internationella polis-, räddnings- och gränsbevakningssamarbetet. Dessutom föreslås ändringar särskilt i bestämmelserna om assistans som myndigheterna ger varandra i utlandet och i tjänstemännens rättigheter och skyldigheter vid internationellt bistånd.

Till polislagen fogas bestämmelser om beslutsfattandet i Prümsamarbetet och Atlassarbetet och i övriga situationer där det lämnas och begärs internationellt bistånd. Beslut om att inleda Prümsamarbete eller om att lämna eller begära sådant bistånd som avses i Atlasbeslutet ska enligt förslaget fattas av Polisstyrelsen, om ärendet inte är av särskild betydelse för Finlands inre säkerhet och om det finns anslag och andra resurser som riksdagen har beviljat för verksamheten. I dessa situationer fattas beslutet av inrikesministeriet.

De ändringar som föreslås i gränsbevakningslagen gäller bland annat lämnande av gränssäkerhetsbistånd i de situationer som solidaritetsklausulen gäller och beslutsfattande om gränsbevakningsväsendets deltagande i Prümsamarbetet och Atlassarbetet. Beslut om gränssäkerhetsbistånd som Finland begär eller lämnar i de situationer som solidaritetsklausulen gäller ska fattas enligt den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd. Beslut om gränsbevakningsväsendets deltagande i Prümsamarbetet och Atlassarbetet ska fattas av chefen för gränsbevakningsväsendet.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

Bestämmelsen i räddningslagen som gäller inrikesministeriets beslutsfattande om att lämna eller begära sådant internationellt bistånd som hör till räddningsväsendet föreslås inte bli ändrad. Men definitionen av bistånd inom räddningsväsendet föreslås bli preciserad. I definitionen beaktas förändringar i den internationella räddningsverksamhetens karaktär och Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Det föreslås att lagstiftningen om myndighetsassistans till en annan myndighet utanför finskt territorium ska kompletteras. Gränsbevakningsväsendet kan enligt förslaget ge räddningsmyndigheter, polisen och Tullen assistans utanför finskt territorium i uppdrag som omfattas av deras verksamhetsområden. Även på ett havsområde eller inom en ekonomisk zon som hör till en annan EU-medlemsstat kan gränsbevakningsväsendet ge polisen sådan assistans som förutsätter användning av maktmedel som utnyttjar beväpning som skaffats som krigsmateriel, om medlemsstaten begärt assistans av detta slag av polisen vid ett terrorismbekämpande uppdrag som grundar sig på EU-lagstiftning eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland. Under vissa förutsättningar ska gränsbevakningsväsendet ha rätt att utanför finskt territorium få assistans av försvarsmakten. Assistansen av försvarsmakten kan inte omfatta militära maktmedel eller användning av de befogenheter som föreskrivs för en gränsbevakningsman.

Även i polislagen föreslås det bestämmelser om en annan finsk myndighets rätt att ge polisen assistans vid utförande av ett polisuppdrag när internationellt bistånd lämnas. Assistansen kan omfatta sådan användning av vapenmakt som är slagkraftigare än användningen av tjänstemannens personliga vapen, som utnyttjar krigsmateriel och som lämpar sig för polisuppdrag eller sådan användning av maktmedel för förhindrande eller avbrytande av terroristbrott som avses i 77 a § i gränsbevakningslagen, om detta är nödvändigt för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att avvärja faran. Dessutom görs det ändringar i ordalydelsen i de bestämmelser i polislagen, gränsbevakningslagen och lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen (781/1980) som gäller polisens rätt att få militär handräckning och militärt stöd.

Ändringar föreslås även i de bestämmelser i polislagen och gränsbevakningslagen som gäller de befogenheter i Finland, den rätt att använda maktmedel och maktmedelsredskap samt vissa andra rättigheter och skyldigheter som tjänstemän från en annan medlemsstat i EU eller från en annan främmande stat har, så att bestämmelserna överensstämmer med kraven för internationellt bistånd. Samtidigt kompletteras bestämmelserna om finska polismäns befogenheter, civilrättsliga och straffrättsliga ansvar och rättsliga ställning i övrigt vid internationellt bistånd samt bestämmelserna om finska gränsbevakningsmäns befogenheter och rättigheter när det gäller användningen av maktmedel vid lämnande av gränssäkerhetsbistånd.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen är behövlig och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Lagförslagets förhållande till den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd

Lagstiftningen inom inrikesministeriets förvaltningsområde innehåller enligt propositionsmotiven inte i alla avseenden tillräckligt heltäckande bestämmelser om beslutsfattandet i situationer

Betänkande FvUB 9/2017 rd

som gäller internationellt bistånd. Dessa bestämmelser behövs när EU:s solidaritetsklausul verkställs och även i andra situationer som gäller internationellt bistånd. Förslag till bestämmelser om de högsta statsorganens beslutsförfarande när internationellt bistånd lämnas eller begärs ingår i lagförslaget i propositionen RP 72/2016 rd.

I alla situationer där internationellt bistånd lämnas eller begärs måste det stå klart hur beslutet om biståndet ska fattas. Särskilt viktigt är det i sådana fall som kräver snabba beslut eller som berör flera sektorer. Därför behöver de nu föreslagna bestämmelsernas förhållande till det beslutsförfarande som föreslås i den ovan nämnda propositionen bli utrett.

Den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd tillämpas på beslutsfattande om lämnande av internationellt bistånd till en annan stat, till Europeiska unionen eller till en internationell organisation samt begäran om internationellt bistånd av dessa. För att lagen ska vara tillämplig måste det vara fråga om bistånd utifrån artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF, solidaritetsklausulen) eller artikel 42.7 i EU-fördraget (FEU, klausulen om ömsesidigt bistånd). Dessutom kan det röra sig om bistånd som inbegriper betydande militära resurser eller som kan inbegripa användning av militära maktmedel. Lagens tillämpningsområde omfattar också bistånd som är betydelsefullt i utrikes- och säkerhetspolitiskt hänseende och bistånd som är vittsyftande och principiellt viktigt.

Utanför lagens tillämpningsområde lämnas beslutsfattande som gäller annat internationellt bistånd än det som nämns ovan. Bestämmelser om det ingår i den sektorspecifika lagstiftningen, till exempel i räddningslagen, gränsbevakningslagen och polislagen. Om beslutsfattande som gäller lämnande av och begäran om övrigt internationellt bistånd föreskrivs således separat. Från lagens tillämpningsområde utesluts enligt motiven beslutsfattande om internationellt bistånd som inte överskrider tröskeln för tillämpning av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

De lagförslag som ingår i den aktuella propositionen innehåller hänvisningar till förslaget till lag om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (GrUU 66/2016 rd) att avsikten är att lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd alltid ska tillämpas när de villkor den föreskriver om är uppfyllda. Därför föreslår grundlagsutskottet att det i bestämmelsehänvisningarna ska skrivas in att procedurbestämmelserna i den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd har företräde.

På grundval av en utredning till förvaltningsutskottet konstaterar utskottet att det finns skillnader i tillämpningsområde mellan den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd och de lagar som ingår i den nu aktuella propositionen. Den förstnämnda lagen ska tillämpas på internationellt bistånd inom inrikesministeriets förvaltningsområde alltid när det gäller bistånd enligt solidaritetsklausulen eller klausulen om ömsesidigt bistånd. Exempelvis ska enligt den föreslagna 15 d § i gränsbevakningslagen lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd tillämpas i de situationer som solidaritetsklausulen gäller. Så förfar man också alltid när biståndet inbegriper användning av militära maktmedel. I andra situationer bestäms beslutsförfarandet enligt vikten av beslutsfattandet. På grundval av det ovan anförda anser utskottet att de hänvisningar som föreslås i propositionen till lagen

Betänkande FvUB 9/2017 rd

om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd i huvudsak är tillräckligt exakta. Men utskottet föreslår att hänvisningarna ska preciseras som framgår av detaljmotiven för att de så tydligt som möjligt ska visa vilket beslutsförfarande som iakttas i de specifika situationerna.

Definitionen av terroristbrott i lagförslagen

I polislagen, lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen och gränsbevakningslagen föreslås bestämmelser om användning av vapenmakt med krigsmateriel. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (GrUU 66/2016 rd) att de bestämmelser som föreslås mycket exakt anger de befogenheter som finns tillgängliga. Med tanke på proportionalitetsprincipen är det väsentligt att användningen av vapenmakt med krigsmateriel begränsas till situationer där användningen är nödvändig för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och där det inte finns något lindrigare sätt att avvärja faran.

Användningen av vapenmakt med krigsmateriel är enligt grundlagsutskottets utlåtande i 9 kap. 2 a § 2 mom. i polislagen och i 77 a § 1 mom. i gränsbevakningslagen avgränsad på tillbörligt sätt till situationer där det är fråga om att förhindra eller avbryta de allvarligaste terroristbrotten som avses i 34 a kap. i strafflagen (34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten och 2 mom. i strafflagen). En sådan avgränsning ingår också i 4 § 1 mom. i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen. Regeringen föreslår inga ändringar i det momentet nu. I 2 kap. 17 § i förslaget till polislag blir det däremot i viss mån oklart om avsikten är att användningen av vapenmakt med krigsmateriel ska utvidgas så att vapenmakten också ska kunna användas för att förhindra och avbryta andra terroristbrott.

Förvaltningsutskottet föreslår som framgår av detaljmotiven att bestämmelsen ska preciseras så att behörigheten för användningen av vapenmakt med krigsmateriel i alla avseenden endast begränsas till de grövsta terroristbrotten.

Andra myndigheters assistans till polisen vid lämnande av internationellt bistånd

Utmaningarna i fråga om inre säkerhet och de gränsöverskridande hoten kräver allt intensivare samarbete mellan olika aktörer. Det internationella samarbetet kan kräva att Finland sänder sådant bistånd till utlandet som hör till flera än en myndighets förvaltningsområde, eller på motsvarande sätt att Finland begär bistånd från en annan stat, från EU eller från en internationell organisation. Följaktligen är det angeläget att det i lagstiftningen finns så omfattande beredskap som möjligt för situationer där det kan bli aktuellt att lämna internationellt bistånd.

Det internationella biståndet består inom inrikesministeriets förvaltningsområde av bistånd som den behöriga myndigheten (polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet) lämnar eller begär inom sitt verksamhetsområde. Biståndet kan också inkludera bistånd från en annan finsk myndighet till den behöriga myndigheten. När beslutet om det samlade bistånd som ska lämnas eller begäras har fattats ska den behöriga myndigheten mobilisera biståndet. Den myndighet av vilken biståndet begärs fattar beslut om att lämna bistånd i överensstämmelse med lagstiftningen inom sitt eget verksamhetsområde. Förfarandet är alltså detsamma som när handräckning ges i Finland.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

Propositionen utgår från den nuvarande behörighetsfördelningen mellan myndigheterna. De finska myndigheterna måste ha samma befogenheter vid internationellt bistånd som inom Finlands territorium för att det inte ska uppstå oklarheter om befogenheterna i krissituationer. Det är väsentligt också med avseende på utbildningen för myndigheterna och resurstilldelningen.

Med stöd av den nuvarande lagstiftningen om handräckning kan polisen få handräckning av en annan myndighet för utförande av polisuppgifter endast inom finskt territorium. Dessutom finns det i den verksamhets-specifika lagstiftningen bestämmelser som ska tillämpas när andra myndigheter ger assistans till polisen. Syftet med den föreslagna regleringen är att ge Finland möjlighet att i så stor utsträckning som möjligt delta i internationellt samarbete. Det föreslås att polislagen kompletteras med omfattande bestämmelser om polisens möjlighet att ta emot assistans av en annan finsk myndighet när polisen utför polisuppgifter utomlands samt om fattande av beslut om assistansen.

Med stöd av den föreslagna regleringen har polisen möjlighet att i polisuppgifter utnyttja andra myndigheters särskilda sakkunskap, personalresurser eller materiel i krävande situationer även utanför finskt territorium. Det kan exempelvis handla om situationer som omfattas av solidaritetsklausulen. Assistans får begäras endast om polisens resurser är otillräckliga för lämnandet av internationellt bistånd eller om det för biståndet behövs specialpersonal eller specialmateriel som polisen saknar.

En väsentlig ändring jämfört med nuläget är att Försvarsmakten kan ge polisen assistans som utnyttjar krigsmateriel och innefattar användning av vapenmakt också utomlands när det gäller att på begäran av en annan stat ge bistånd för bekämpning av terrorism. Tidigare har försvarsmaktens assistans till polisen inskränkt sig till expertis och materiel. Gränsbevakningsväsendet kan framöver ge polisen bistånd som förutsätter användning av maktmedel som utnyttjar beväpning som skaffats som krigsmateriel i situationer som gäller bekämpning av terrorism inom EU-stater-nas havsområde. Dessa uppgifter utförs alltid under polisens ledning.

I 9 kap. 2 a § 4 mom. i polislagen föreslås en ny typ av bestämmelse om att inrikesministeriet av särskilda skäl kan begära att en annan finsk myndighet ger polisen assistans utan att en finsk polisman är närvarande vid lämnandet av internationellt bistånd. I dessa situationer får biståndet inte omfatta användning av maktmedel. Utskottet inskräper att den föreslagna bestämmelsen innebär ett undantag från den utgångspunkten att uppgifter som hör till polisen utförs under polisens direkta ledning och närvaro också vid internationellt bistånd.

Enligt erhållen utredning betonas det vid nationell handräckning och i anvisningarna om handräckningen att Försvarsmaktens handräckningsavdelning ska ledas av den behöriga myndighet som begärt handräckning, när handräckningen ges till en annan myndighet. Kravet på tydlighet i förfarandena framhävs vid internationellt bistånd. Försvarsutskottet anser i sitt utlåtande (FsUU 1/2017 rd) att det behöver finnas en finsk polisman närvarande vid alla biståndsuppgifter, också i de fall där inga maktmedel används.

Förvaltningsutskottet konstaterar att syftet med de föreslagna bestämmelserna i polislagen är att smidigt möjliggöra att Finland i alla lägen kan delta i att lämna internationellt bistånd för att utföra polisuppgifter. Men utskottet vill ändå betona att polisen är ansvarig myndighet vid lämnande

Betänkande FvUB 9/2017 rd

och mottagande av internationellt bistånd och vid annat internationellt samarbete som omfattas av polisens ansvarsområde. Därför kan en annan myndighet inte ensam lämna internationellt bistånd inom polisens ansvarsområde. Utskottet föreslår att lagförslaget ändras till denna del. Den föreslagna ändringen betonar tydligheten i befogenheterna vid internationellt bistånd.

Sampatrullering och förfarande i brådskande situationer

En främmande stats behöriga tjänsteman har enligt den föreslagna 9 c § i 9 kap. i polislagen rätt att i Prümsamarbete och Atlassamarbete inom finskt territorium i enlighet med order och anvisningar av en finsk polisman utöva en polismans sådana befogenheter som en finsk polisman med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen. Också användning av maktmedel är möjligt under en finsk polismans uppsikt. Om det gäller verksamhet som sker med stöd av Prümbeslutet, kan främmande stater behöriga tjänstemän också agera under en finsk gränsbevakningsmans eller tullmans uppsikt.

Propositionen har en bestämmelse om att verkställa Prümfördraget, som föregår Prümbeslutet. Fördraget ger möjligheter för de avtalsslutande parternas myndigheter att gå över gränsen i brådskande situationer utan begäran. Denna reglering är fortfarande i kraft. De stater som har landgräns mot Finland är inte parter i Prümfördraget. Tillämpningen av detta antas därför bli obetydlig.

Prümbeslutet har ingen bestämmelse om brådskande situationer. Möjligheter finns ändå för gemensamma patruller och gemensamma insatser mellan medlemsstater för att skydda ordning och säkerhet. Medlemsstaterna får nationellt meddela närmare föreskrifter om innehållet i gemensamma patruller och insatser. De praktiska detaljerna ska fastställas i en överenskommelse om genomförandet mellan de behöriga myndigheternas.

Enligt erhållen utredning har det redan genomförts en omfattande utbildning mellan Finland och Sverige för att genomföra en så kallad sampatrullering i det norra området. Målet är att inleda sampatrullering när båda länderna har satt Prümbeslutet i kraft nationellt. De praktiska detaljerna kring samarbetet ska enligt erhållen utredning avtalas mellan Polisstyrelsen och Sveriges motsvarande myndighet. Men för närvarande utreds huruvida det behövs en mellanstatlig överenskommelse om saken. Sampatrulleringen ska till sin karaktär vara fortlöpande, och syftet är att i brådskande situationer kan parterna agera på varandras territorium utan närvaro av en polisman från den mottagande staten men under dennes uppsikt och med dennes godkännande. Prümbeslutet utgår från att tjänstemännen i den utsändande staten huvudsakligen verkar inom värdstatens territorium i närvaro av en behörig tjänsteman från värdstaten. En brådskande situation är ett motiverat undantag från detta krav på närvaro.

I sådana situationer kan order och anvisningar ges på förhand, och den andra medlemsstatens tjänsteman ska om situationen så kräver ha kontakt med den finska tjänstemannen via tekniska hjälpmedel för att få ytterligare anvisningar eller order. Situationen kan bli aktuell till exempel vid Finlands västra landgräns där avstånden är särskilt långa. Då kan en svensk eller norsk patrull vara verksam på den finska sidan utan finska myndigheters närvaro, men under en finsk tjänstemans ledning och översyn.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

Finland har inget fördrag för brådskande situationer med Sverige eller Norge inom polisens ansvarsområde. Bestämmelser om internationellt samarbete inom polisens ansvarsområde på vilket det inte kan tillämpas nationell lagstiftning eller EU-lagstiftning eller ett fördrag, ingår i 9 kap. 9 b § i den föreslagna polislagen. Bestämmelsen möjliggör exempelvis att en norsk polisman kan komma in på Finlands territorium för att utföra en polisuppgift. I paragrafen förutsätts beslut av inrikesministeriet och den lämpar sig således inte till exempel för situationer där omedelbar livsfara föreligger. Utskottet ser det som viktigt att finna en fungerande lösning också för dessa situationer så snart som möjligt.

Anställningsvillkor utomlands

I den föreslagna 9 g § i 9 kap. i polislagen föreskrivs att på en polisens tjänsteplikt och rättigheter när polismannen utför ett i polislagen avsett tjänsteuppdrag utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland. Också på en gränsbevakningsmans tjänsteplikt och rättigheter när han eller hon utför uppdrag som avses i 15 b—15 d § i gränsbevakningslagen utanför finskt territorium tillämpas enligt 35 h § i gränsbevakningslagen samma bestämmelser och föreskrifter som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland, om inte den mottagande staten med stöd av EU:s lagstiftning eller en internationell överenskommelse begränsar rättigheterna.

Tjänstemän som deltar i internationellt samarbete omfattas fortfarande av den nationella lagstiftningen om tjänsteförhållanden, och statens allmänna och avtalsområdenas preciserande tjänstekollektivavtal tillämpas på dem. Det är i regel poliser som utbildats för internationellt samarbete som deltar i Prüm- och Atlassarbetet. Gränsbevakningsväsendets tjänstemän förordnas för att lämna gränssäkerhetsbistånd i utlandet utifrån det kvantitativa och kvalitativa behovet enligt den lägesbild som sammanställts för respektive insats. Enligt vad utskottet erfar används i dessa uppgifter som utgångspunkt gränsbevakningsmän som har anmält intresse för internationella uppdrag genom att frivilligt söka sig till Gränsbevakningsväsendets internationella beredskapsstyrka. De uppgifter som hänför sig till lämnandet av gränssäkerhetsbistånd är tjänsteuppdrag för gränsbevakningsmän, och bestämmelserna om tjänsteresor ska följas när uppdragen utförs. Enligt uppgifter till utskottet kan de skyldigheter att lämna internationellt bistånd som följer av den nya lagstiftningen fullgöras på frivillig basis. Detta är av betydelse med tanke på motivationen för dem som deltar i internationella uppdrag.

Bestämmelser om anställningsförhållandet och ställningen i biståndsverksamheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd vid räddningsinsatser finns i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004).

I propositionsmotiven konstateras att på polismän som deltar i lämnande av internationellt bistånd och på gränsbevakningsmän som i en annan EU-medlemsstat lämnar gränssäkerhetsbistånd som bygger på solidaritetsklausulen ska tillämpas den lag om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag som är under beredning vid den tid då propositionen lämnas. Lagen (1522/2016) trädde i kraft den 1 januari 2017. Därför föreslår utskottet ändringar som framgår av detaljmotiveringen i lagförslag 1 och 7.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

DETALJMOTIVERING

1. Lag om ändring av polislagen

2 kap.

17 §. Användning av maktmedel. Bestämmelser om användning av vapenmakt med krigsmateriel föreslås bli intagna i polislagen (2 kap. 17 § och 9 kap. 2 a § i lagförslag 1), i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen (4 § i lagförslag 4) och i gränsbevakningslagen (77 a § i lagförslag 7).

Enligt den gällande paragrafens 4 mom. har polisen rätt att med försvarsmaktens bistånd samt på finskt havsområde och inom Finlands ekonomiska zon med gränsbevakningsväsendets bistånd använda militära maktmedel för att förhindra och avbryta ett terroristbrott med iakttagande av lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen och 77 a—77 d § i gränsbevakningslagen.

För att förhindra eller avbryta ett terroristbrott har polisen enligt 2 kap. 17 § i den föreslagna polislagen rätt att med försvarsmaktens bistånd och med iakttagande av lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen och lagen om försvarsmakten använda sådan vapenmakt som lämpar sig för polisuppdrag, som är slagkraftigare än användningen av en tjänstemans personliga vapen och som utnyttjar krigsmateriel. För att förhindra eller avbryta ett terroristbrott har polisen enligt förslaget rätt att med gränsbevakningsväsendets bistånd och med iakttagande av 77 a—77 d § i gränsbevakningslagen använda sådana maktmedel som avses i 77 a § i den lagen.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (GrUU 66/2016 rd) att med tanke på proportionalitetsprincipen är det väsentligt att användningen av vapenmakt med krigsmateriel begränsas till situationer där användningen är nödvändig för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och där det inte finns något lindrigare sätt att avvärja faran. Användningen av vapenmakt med krigsmateriel är enligt grundlagsutskottets utlåtande i 9 kap. 2 a § 2 mom. i lagförslag 1 och i 77 a § 1 mom. i lagförslag 7 avgränsad på tillbörligt sätt till situationer där det är fråga om att förhindra eller avbryta de allvarligaste terroristbrotten som avses i 34 a kap. i strafflagen (34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten och 2 mom. i strafflagen). En sådan avgränsning ingår också i 4 § 1 mom. i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen. Regeringen föreslår inga ändringar i det momentet nu. I 2 kap. 17 § i lagförslag 1 blir det däremot i viss mån oklart om avsikten är att användningen av vapenmakt med krigsmateriel ska utvidgas så att vapenmakten också ska kunna användas för att förhindra och avbryta andra terroristbrott.

Förvaltningsutskottet föreslår på grundval av grundlagsutskottets utlåtande att 2 kap. 17 § 4 mom. i lagförslag 1 preciseras så att behörigheten för användningen av vapenmakt med krigsmateriel i alla avseenden endast begränsas till de grövsta terroristbrotten.

9 kap.

2 a §. Andra myndigheters assistans till polisen vid lämnande av internationellt bistånd. I 2 mom. föreslås det att i fråga om det civilrättsliga och straffrättsliga ansvaret för den tjänsteman som på inrikesministeriets begäran ger polisen assistans för att utföra ett polisuppdrag, ska det

Betänkande FvUB 9/2017 rd

hänvisas till 9 f § i den föreslagna lagen. I paragrafen sägs att på en polisman som utanför finskt territorium utför ett i denna lag avsett tjänsteuppdrag tillämpas de bestämmelser som gäller polismäns civilrättsliga och straffrättsliga ansvar, om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Finland eller av Europeiska unionens lagstiftning.

Enligt erhållen utredning måste lagstiftningen om soldater alltid tillämpas på soldater, exempelvis 45 kap. i strafflagen, och inte bestämmelserna om polismäns civilrättsliga och straffrättsliga ansvar. Försvarsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (FsUU 1/2017 rd) att soldaters civilrättsliga och straffrättsliga ställning inte kan vara beroende av om soldaterna utför uppdrag för försvarsmakten eller ger någon annan myndighet assistans. Försvarsutskottet hänvisar också till avtal om styrkors status (t.ex. NATO/PFP SOFA och EU SOFA), som har bestämmelser om bland annat formaliteter vid inresa, rätt att bära vapen, utövande av dömande makt och skadeståndsskyldighet.

Av orsakerna ovan föreslår förvaltningsutskottet att slutet av paragrafens 2 mom. kompletteras med en bestämmelse enligt vilken bestämmelser utfärdas särskilt om soldaters civilrättsliga och straffrättsliga ansvar när försvarsmakten ger polisen assistans vid lämnande av internationellt bistånd. På så sätt kan bestämmelserna om militära brott enligt 45 kap. i strafflagen tillämpas på soldaters straffrättsliga ställning. Det innebär inga ändringar i regleringen om befogenheter.

I bestämmelsens 4 mom. föreskrivs enligt förslaget att inrikesministeriet av särskilda skäl och med samtycke av den stat som begärt bistånd kan begära att en annan myndighet ger polisen assistans när det gäller att utföra ett polisuppdrag utan att en finsk polisman är närvarande vid lämnandet av internationellt bistånd. Enligt motiven är ett sådant förfarande avsett att vara exceptionellt och ska bara tillämpas på situationer där inrikesministeriet efter att ha tagit del av Polisstyrelsens operativa bedömning av situationens karaktär och behovet av hjälp konstaterar att det inte är nödvändigt att en finsk polisman är närvarande. Dessa situationer kan gälla exempelvis leverans till utlandet av materiel eller specialkompetens som lämpar sig för hantering av sprängämnen och andra farliga ämnen.

Syftet med de bestämmelser som föreslås i polislagen är att göra det möjligt för Finland att delta i internationellt bistånd i så stor omfattning som möjligt också inom polisens ansvarsområde. Utskottet vill betona att polisen är ansvarig myndighet vid lämnande och mottagande av internationellt bistånd och vid annat internationellt samarbete som omfattas av polisens ansvarsområde. Därför kan en annan myndighet inte ensam lämna internationellt bistånd inom polisens ansvarsområde. Utskottet anser att en finsk polisman behöver vara närvarande i alla internationella biståndsuppgifter inom polisens ansvarsområde. Utskottet föreslår att den föreslagna bestämmelsen i 4 mom. stryks från lagförslaget. Samtidigt blir det föreslagna 5 mom. 4 mom., och där hänvisas endast till 1 mom. och inte till 1 och 4 mom.

9 a §. Beslutsfattande som avser Prümsamarbete och Atlassamarbete. Utskottet föreslår en omformulering i 5 mom. för att förtydliga att den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd alltid ska tillämpas när de villkor den föreskriver om är uppfyllda. Bestämmelserna i den föreslagna paragrafen tillämpas på beslutsfattande om inte annat följer av den ovan nämnda lagen.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

9 b §. Lämnande eller mottagande av internationellt bistånd i andra situationer. I 2 mom. föreslås bestämmelser om att inrikesministeriet kan fatta beslut om att lämna bistånd som avses i bestämmelsen om inte något annat följer av någon annan lag, Europeiska unionens lagstiftning eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland. I 4 mom. föreslås det återigen hänvisning till den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd. Utskottet har ovan i de allmänna motiven ansett det viktigt att det i alla situationer där internationellt bistånd lämnas eller begärs måste stå klart hur beslutet om biståndet ska fattas. För klarhetens skull föreslår utskottet att paragrafens 4 mom. stryks. Hänvisningen i paragrafens 2 mom. till annan lag täcker också den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

9 d §. Ställningen i andra situationer för främmande staters tjänstemän inom finskt territorium. Utskottet har gjort en teknisk korrigerings i 1 mom. Den svenska texten påverkas inte.

9 g §. Polismäns rättsliga ställning vid lämnande av internationellt bistånd. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om att på en polisman tjänsteplikt och rättigheter när polisman utför ett tjänsteuppdrag utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland. Dessutom föreslås det att bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen. Utskottet konstaterar att den sistnämnda informativa bestämmelsen är obehövlig i sammanhanget. Villkoren för tjänsteförhållanden fastställs enligt tjänstekollektivavtalen.

Utskottet föreslår ytterligare att paragrafen på de grunder som konstateras i utskottets allmänna motivering kompletteras med ett nytt 2 mom. enligt vilket på en polisman som deltar i uppdrag enligt 9 a och 9 b § i polislagen tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag.

6. Lag om ändring av 38 § i räddningslagen

38 §. Internationell räddningsverksamhet. Utskottet föreslår att 1 mom. omformuleras för att klargöra att procedurbestämmelserna i den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd har företräde. Samtidigt föreslår utskottet att det föreslagna 2 mom. stryks eftersom hänvisningen till lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd redan ingår i paragrafens 1 mom.

7. Lag om ändring av gränsbevakningslagen

15 c §. Gränsbevakningsväsendets deltagande i internationella uppdrag samt begäran om tekniskt eller operativt bistånd. Utskottet föreslår att 3 mom. omformuleras för att klargöra att procedurbestämmelserna i den föreslagna lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd har företräde.

15 d §. Begäran om och lämnande av gränssäkerhetsbistånd i situationer som avses i artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Enligt erhållen utredning har det efter det att propositionen lämnades till riksdagen kommit fram att klausulen enligt artikel 42.7 i FEU inte nödvändigtvis inskränker sig till uteslutande militära resurser och att Finland också kun-

Betänkande FvUB 9/2017 rd

de ge en medlemsstat som åberopar klausulen bistånd inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Likaså kan Finland åberopa klausulen och få stöd och bistånd från en annan medlemsstat.

Utrikesutskottet ser det i sitt utlåtande (UtUU 1/2017 rd) som viktigt att också inom ansvarsområdet för myndigheterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde beakta klausulen om ömsesidigt bistånd i samband med lämnande och mottagande av internationellt bistånd. Vid behandlingen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (SRR 6/2016 rd) konstaterade utrikesutskottet att klausulen om stöd och bistånd måste tolkas så att den förutsätter att medlemsstaterna har beredskap att vid behov ge stöd och bistånd i det fall att någon medlemsstat utsätts för ett väpnat angrepp på sitt territorium (UtUB 9/2016 rd). Lissabonfördraget innehåller inga bestämmelser om beslutsprocessen när klausulen om ömsesidigt bistånd ska genomföras. I praktiken beslutar varje medlemsstat själv om den ger stöd och bistånd och i vilken form i så fall.

Utskottet ser det som viktigt att åtgärderna av säkerhetsmyndigheterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde ingår i de eventuella stödformerna. Därför föreslår utskottet att paragrafens 1 och 2 mom. kompletteras med hänvisningar till artikel 42.7 i EU-fördraget (klausulen om ömsesidigt bistånd). Samtidigt föreslår utskottet att rubriken ändras för att bättre motsvara paragrafens ändrade innehåll.

35 h §. En gränsbevakningsmans rättsliga ställning utanför finskt territorium. I paragrafen föreslås bestämmelser om att på en gränsbevakningsmans tjänsteplikt och rättigheter när han eller hon utför uppdrag utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland, om inte den mottagande staten med stöd av EU:s lagstiftning eller en internationell överenskommelse begränsar rättigheterna. Utskottet har gjort en teknisk korrigerande i paragrafens 1 mom. Den svenska texten påverkas inte. Dessutom föreslås det att bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen. Utskottet konstaterar att den sistnämnda informativa bestämmelsen är obehövlig i sammanhanget. Villkoren för tjänsteförhållanden fastställs enligt tjänstekollektivavtalen.

Utskottet föreslår ytterligare att paragrafen på de grunder som konstateras i utskottets allmänna motivering kompletteras med ett nytt 2 mom. enligt vilket på en gränsbevakningsman som deltar i uppdrag enligt 15 d § i gränsbevakningslagen tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag. Ändringarna motsvarar de ändringar som föreslås ovan i 9 kap. 9 g § i polislagen.

79 a §. Assistans av försvarsmakten till gränsbevakningsväsendet vid internationellt bistånd. I paragrafen föreslås bestämmelser om försvarsmaktens möjlighet att under vissa omständigheter ge gränsbevakningsväsendet assistans som motsvarar handräckning inom en annan stats territorium. Bestämmelser om att begära assistans av försvarsmakten ingår enligt det föreslagna 2 mom. i lagens 79 § 3 mom. enligt vilket begäran om assistans framställs av staben för gränsbevakningsväsendet eller, i brådskande fall, av den förvaltningsenhet som behöver handräckning.

Utskottet konstaterar att beslut om bistånd som omfattar militära resurser, även när det lämnas eller tas emot i sådana fall som hör till inrikesministeriets förvaltningsområde, alltid fattas i enligt

Betänkande FvUB 9/2017 rd

het med de lagförslag som ingår i propositionerna RP 72/2016 rd och RP 94/2016 rd. I den senare propositionen föreslås bland annat ändring av 12 § i lagen om försvarsmakten som 2 mom. i den nu aktuella paragrafen föreslås hänvisa till. Därför föreslår utskottet att hänvisningen till lagen om försvarsmakten i paragrafens 2 mom. preciseras till en hänvisning till 12 § 3 mom. i den lagen.

Ingressen. Utskottet har gjort en teknisk korrigerings i ingressen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2—5 och 8 i proposition RP 107/2016 rd utan ändringar.

*Riksdagen godkänner lagförslag 1, 6 och 7 i proposition RP 107/2016 rd med ändringar.
(Utskottets ändringsförslag)*

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 2 kap. 17 § 4 mom. och 9 kap. 10 § 4 punkten, av dem den förstnämnda bestämmelsen sådan den lyder i lag 753/2014, och
fogas till 9 kap. nya 2 a och 9 a—9 h § samt till 9 kap. 10 § 1 mom. en ny 5 punkt och en ny 6 punkt som följer:

Betänkande FvUB 9/2017 rd

2 kap.

Allmänna befogenheter

17 §

Användning av maktmedel

För att förhindra eller avbryta ett brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen terroristbrott har polisen rätt att med försvarsmaktens bistånd och med iakttagande av lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen (781/1980) och lagen om försvarsmakten (551/2007) använda sådan vapenmakt som lämpar sig för polisuppdrag, som är slagkraftigare än användningen av en tjänstemans personliga vapen och som utnyttjar krigsmateriel. För att förhindra eller avbryta ett brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen terroristbrott har polisen rätt att med gränsbevakningsväsendets bistånd och med iakttagande av 77 a—77 d § i gränsbevakningslagen (578/2005) använda sådana maktmedel som avses i 77 a § i den lagen.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

2 a §

Andra myndigheters assistans till polisen vid lämnande av internationellt bistånd

När internationellt bistånd lämnas kan en myndighet, på begäran av inrikesministeriet och med samtycke av den stat som begärt bistånd, för utförande av ett uppdrag som hör till polisen ge polisen sådan assistans som den berörda myndigheten har behörighet att ge. Assistans får begäras endast om polisens resurser är otillräckliga för lämnandet av internationellt bistånd eller om det för biståndet behövs specialpersonal eller specialmateriel som polisen saknar.

Den tjänsteman som ger assistans ska följa order och anvisningar av den polisman som leder uppdragets utförande och agera inom ramen för de befogenheter som polismannen i enlighet med 9 e § bemyndigar tjänstemannen att utöva. Den tjänsteman som ger assistans har i ett synnerligen viktigt och brådskande uppdrag rätt att under polismannens uppsikt använda sådana för uppdraget behövliga maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter bemyndigar tjänstemannen att använda och som med hänsyn till situationen kan anses vara försvarliga. Assistansen kan omfatta sådan användning av vapenmakt som är slagkraftigare än användningen av tjänstemannens personliga vapen, som utnyttjar krigsmateriel och som lämpar sig för polisuppdrag eller sådan användning av maktmedel som avses i 77 a § i gränsbevakningslagen för att förhindra eller avbryta ett brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 34 a kap. 1 § 2 mom. i strafflagen, om detta är nödvändigt för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att avvärja faran. I fråga om

Betänkande FvUB 9/2017 rd

det civilrättsliga och straffrättsliga ansvaret för den tjänsteman som ger assistans tillämpas vad som föreskrivs i 9 f §. **Bestämmelser om soldaters civilrättsliga och straffrättsliga ansvar när försvarsmakten ger polisen assistans vid lämnande av internationellt bistånd utfärdas särskilt.**

Polisen svarar för den allmänna ledning och samordning av parternas åtgärder som behövs för att assistansen ska kunna utföras tryggt samt för arbetarskyddsarrangemangen.

~~Inrikesministeriet kan av särskilda skäl, med samtycke av den stat som begärt bistånd, begära att en annan myndighet ger polisen assistans när det gäller att utföra ett polisuppdrag utan att en finsk polisman är närvarande vid lämnandet av internationellt bistånd. Då får assistansen inte innefatta användning av maktmedel. Den tjänsteman som ger assistans ska följa order och anvisningar av de tjänstemän från den mottagande staten som leder utförandet av uppdraget. I fråga om befogenheterna och det civilrättsliga och straffrättsliga ansvaret för tjänstemän som ger assistans inom främmande staters territorium tillämpas vad som i 9 e och 9 f § föreskrivs om polisens befogenheter och civilrättsliga och straffrättsliga ansvar.~~

Inrikesministeriet fattar beslut om sådan begäran om assistans av en annan myndighet som avses i 1 ~~och 4~~ mom. I fråga om beslutsfattandet vid givande av assistans gäller vad som föreskrivs särskilt.

9 a §

Beslutsfattande som avser Prümsamarbete och Atlassamarbete

Polisstyrelsen fattar beslut om

1) att inom finskt territorium inleda sådant samarbete (*Prümsamarbete*) som avses i kapitel 5 i rådets beslut 2008/615/RIF om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet, nedan *Prümbeslutet*, och att på begäran av en främmande stat delta i samarbete inom dennas territorium,

2) att lämna bistånd av särskilda insatsgrupper till en annan medlemsstat enligt rådets beslut 2008/617/RIF om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper, nedan *Atlasbeslutet*, eller att begära sådant bistånd av en annan medlemsstat.

Polisstyrelsen ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet om att samarbete som avses i 1 mom. har blivit aktuellt och om ett beslut om att inleda samarbete. Inrikesministeriet kan fatta beslut om att fortsätta eller avsluta påbörjat samarbete eller bistånd.

Ett beslut om att inleda Prümsamarbete eller om att lämna eller begära sådant bistånd som avses i Atlasbeslutet fattas av inrikesministeriet, om ärendet är av särskild betydelse för Finlands inre säkerhet.

Det som föreskrivs i 1—3 mom. om beslutsfattande tillämpas också på inledande av samarbete som sker med stöd av artiklarna 17, 25 och 27 i fördraget mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna och Republiken Österrike om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism, gränsöverskridande brottslighet och olaglig migration (FördrS 53 och 54/2007), nedan *Prümfördraget*.

~~Utöver Vad som föreskrivs om beslutsfattandet i 1—4 mom. tillämpas om inte annat följer av finns det bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (/).~~

Betänkande FvUB 9/2017 rd

9 b §

Lämnande eller mottagande av internationellt bistånd i andra situationer

Polisen är ansvarig myndighet vid lämnande och mottagande av internationellt bistånd som omfattas av polisens verksamhetsområde.

Om inte något annat följer av någon annan lag, Europeiska unionens lagstiftning eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland, kan inrikesministeriet på begäran av en främmande stat fatta beslut om lämnande av annat bistånd som omfattas av polisens verksamhetsområde än sådant som avses i 9 a § till den stat som begär bistånd. Inrikesministeriet kan på motsvarande sätt av en främmande stat begära bistånd som omfattas av polisens verksamhetsområde.

Bistånd som omfattas av polisens verksamhetsområde och som avses i 2 mom. kan lämnas eller begäras när det är fråga om upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, brottsbekämpning, avvärjande av hot om terrorism eller avvärjande av omedelbar fara för människors liv eller hälsa, eller om lämnandet av eller begäran om bistånd är motiverat på grund av ett hot mot Finlands, den biståndsbegärande statens eller Europeiska unionens inre säkerhet.

~~Utöver vad som föreskrivs om beslutsfattandet i 2 mom. finns det bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.~~

9 c §

Befogenheter för främmande staters tjänstemän vid Prümsamarbete och Atlassamarbete inom finskt territorium

När en behörig tjänsteman från en främmande stat deltar i verksamhet som avses i artiklarna 17 och 18 i Prümbeslutet, artiklarna 17, 25 och 27 i Prümfördraget eller artikel 3 i Atlasbeslutet, har tjänstemannen rätt att inom finskt territorium i enlighet med order och anvisningar av en finsk polisman utöva en polismans sådana befogenheter som en finsk polisman med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen. Den främmande statens behöriga tjänsteman har rätt att under en finsk polismans uppsikt använda sådana maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen.

Det som i 1 mom. föreskrivs om en finsk polisman ska också tillämpas på en finsk gränsbevakningsman eller tullman som leder i det momentet avsedd verksamhet som sker med stöd av Prümbeslutet.

Med samtycke av den utsändande staten kan en behörig tjänsteman som deltar i en främmande stats verksamhet enligt 1 mom. beviljas rätt att inom finskt territorium bära vapen, ammunition samt andra maktmedelsredskap och annan utrustning.

En behörig tjänsteman från en främmande stat har rätt att använda ett maktmedelsredskap endast om en finsk polisman, eller i fråga om verksamhet som avses i Prümbeslutet även en gränsbevakningsman eller tullman, inom ramen för sina befogenheter bemyndigar den behöriga tjänstemannen till det i ett enskilt fall.

På främmande staters behöriga tjänstemän som med bemyndigande av en finsk tjänsteman använder maktmedel eller tar till nödvärn tillämpas 2 kap. 17 § 1 och 2 mom. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

9 d §

Ställningen i andra situationer för främmande staters tjänstemän inom finskt territorium

När en främmande stats tjänsteman inom finskt territorium deltar i bistånd som inletts med stöd av 9 b §, tillämpas på tjänstemannens befogenheter det som föreskrivs i 9 c §.

En främmande stats tjänsteman kan med samtycke av den utsändande staten beviljas rätt att vid lämnande av bistånd bära sin nationella uniform.

En främmande stats tjänsteman som på begäran av Finland bistår polisen inom finskt territorium jämställs med finska tjänstemän när det gäller brott som tjänstemannen begått eller utsatts för, och omfattas av den lagstiftning om tjänsteförhållanden som tillämpas i tjänstemannens egen stat.

Vad som i lag föreskrivs om statens skyldighet att ersätta skada som orsakats av en tjänsteman, ska också tillämpas på skada som en främmande stats myndighet orsakat i samband med bistånd till polisen som den på Finlands begäran lämnat inom finskt territorium.

Bestämmelserna i 1—4 mom. tillämpas om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Finland eller av Europeiska unionens lagstiftning.

9 e §

Polismäns befogenheter vid lämnande av internationellt bistånd

När en polisman utför ett i denna lag avsett tjänsteuppdrag utanför finskt territorium, ska samma bestämmelser som tillämpas i fråga om tjänsteuppdrag som utförs i Finland tillämpas på polismannens befogenheter. Polismannens befogenheter kan dock inte överskrida de befogenheter som ges polismannen av den stat som tar emot biståndet.

När en polisman utför ett uppdrag utanför finskt territorium med stöd av lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2015), ska den lagen tillämpas på polismannens befogenheter.

9 f §

Polismäns civilrättsliga och straffrättsliga ansvar vid lämnande av internationellt bistånd

På en polisman som utanför finskt territorium utför ett i denna lag avsett tjänsteuppdrag tillämpas de bestämmelser som gäller polismäns civilrättsliga och straffrättsliga ansvar, om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Finland eller av Europeiska unionens lagstiftning.

9 g §

Polismäns rättsliga ställning vid lämnande av internationellt bistånd

På en polismans tjänsteplikt och rättigheter när polismannen utför ett i denna lag avsett tjänsteuppdrag utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland. ~~Bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen.~~

Betänkande FvUB 9/2017 rd

På en polisman som deltar i uppdrag som avses ovan i 9 a och 9 b § tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016).

9 h §

Akrediteringsdokument

Polisstyrelsen ska till en sådan tjänsteman från en främmande stat som i Finland deltar i lämnande av bistånd enligt 9 a och 9 b § utfärda ett tidsbestämt akrediteringsdokument, av vilket tjänstemannens befogenheter framgår. Akrediteringsdokumentet ska dessutom innehålla tjänstemannens namn, nationalitet, tjänsteställning och fotografi. Tjänstemannen ska medföra akrediteringsdokumentet och på begäran visa upp det. Akrediteringsdokumentet ska lämnas tillbaka till Polisstyrelsen när lämnandet av bistånd har upphört.

10 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan bestämmelser utfärdas om

4) anmälningar och utredningar om utövande av befogenheter enligt internationella överenskommelser,

5) de behöriga myndigheter och tjänstemän som avses i Prümbeslutet och Prümfördraget samt nationella kontakt- och samordningsställen,

6) innehållet i de genomförandebestämmelser som avses i artikel 1 i Atlasbeslutet.

Denna lag träder i kraft den 20 _____ och gäller till och med den 31 december 2020.

2.

Lag

om ändring av lagen om genomförande av vissa bestämmelser i rådets beslut om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 2 och 4 § i lagen om genomförande av vissa bestämmelser i rådets beslut om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet (1207/2011).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

3.

Lag

om ändring av 15 a § i polisförvaltningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 15 a § i polisförvaltningslagen (110/1992), sådan paragrafen lyder i lagarna 873/2011 och 1165/2013, ett nytt 2 mom., i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 1165/2013, som följer:

15 a §

Polisbefogenheter

Vid utförandet av internationella uppdrag har en polisman sådana befogenheter som anges i polislagen eller i någon annan lag.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

4.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen (781/1980) 4 § 3 mom., sådant det lyder i lag 522/2005, och
ändras i barnbidragslagen (796/1992) 4 § 2 mom. och 21 § 2 mom., av dem 4 § sådan den lyder i lag 522/2005 och 21 § sådan den lyder i lag 1144/2010, som följer:

4 §

Handräckning kan omfatta sådan användning av vapenmakt som lämpar sig för polisuppdrag, som är slagkraftigare än användningen av en tjänstemans personliga vapen och som utnyttjar krigsmateriel, om det är nödvändigt för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att avvärja hotet.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

5.

Lag

om ändring av 17 § i skjutvapenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i skjutvapenlagen (1/1998) 17 § 2 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1209/2011,
och
fogas till 17 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1209/2011, nya 4—6 punkter som följer:

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte heller

---

3) överföring till eller från Finland eller innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som tillhör behöriga tjänstemän från en annan medlemsstat som är verksam på finskt territorium med stöd av artiklarna 17 och 19 i rådets beslut 2008/615/RIF om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet,

4) överföring till eller från Finland eller innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till sådana tjänstemän från Europeiska unionens medlemsstater som är verksamma på finskt territorium med stöd av artikel 3 i rådets beslut 2008/617/RIF om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper,

5) överföring till eller från Finland eller innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till sådana tjänstemän från Europeiska unionens medlemsstater som är verksamma på finskt territorium med anledning av samarbete som inletts med stöd av artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

6) överföring till eller från Finland eller innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som hör till sådana tjänstemän från främmande stater som är verksamma på finskt territorium med anledning av internationellt samarbete som inletts med stöd av 9 b § i polislagen (872/2011).

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

6.

Lag

om ändring av 38 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i räddningslagen (379/2011) 38 § som följer:

38 §

Internationell räddningsverksamhet

Utöver det som har överenskommits mellan stater och om ingenting annat följer av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd, kan inrikesministeriet på begäran av Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation besluta att vid räddningsinsatser lämna bistånd till utlandet, om detta är motiverat för att skydda människor, miljön eller egendom. Inrikesministeriet kan också vid behov vid räddningsinsatser begära internationellt bistånd från Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation.

~~Utöver vad som föreskrivs om beslutsfattandet i 1 mom. finns det bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.~~

Med bistånd som lämnas till utlandet vid räddningsinsatser avses bistånd vid uppgifter inom räddningsverksamhet som avses i 32 § samt tillhandahållande av experter, formationer och materialhjälp vid katastrofer orsakade av människan eller naturen samt sådana insatser som avses i Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Med bistånd som tas emot i Finland vid räddningsinsatser avses materialhjälp samt bistånd som lämnas av internationella experter och formationer inom räddningsväsendet till den finska behöriga räddningsmyndigheten i uppgifter inom räddningsverksamhet som avses i 32 §. I fråga om bistånd som tas emot i Finland vid räddningsinsatser iakttas dessutom vad som avtalats genom fördrag mellan Finland och den stat som lämnar bistånd samt Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Bestämmelser om anställningsförhållandet och ställningen i biståndsverksamheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd vid räddningsinsatser finns i lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004).

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

7.

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i gränsbevakningslagen (578/2005) 1 § 3 mom., 4 §, 12 § 2 mom., 15 c §, 28 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 33 §, rubriken för 77 § och 77 § 2 och 3 mom. samt 77 a §, sådana de lyder, 1 § 3 mom., 4 §, ~~12 § 2 mom.~~, 15 c § och 28 § 1 mom. 3 och 4 punkten i lag 478/2010 och 12 § 2 mom., 33 §, rubriken för 77 §, 77 § 2 och 3 mom. och 77 a § i lag 749/2014, samt

fogas till lagen nya 15 d, 35 e—35 h och 79 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om inre gräns, yttre gräns, gränsövergångsställe, gränskontroll, gränsövervakning och in- och utresekontroll finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna), nedan kodexen om Schengengränserna. I denna lag föreskrivs det om de nationella uppgifter och befogenheter som följer av den nämnda förordningen och om beslutsordningen vid gränsbevakningsväsendet.

4 §

Den territoriella inriktningen av gränsbevakningsväsendets verksamhet

Gränsbevakningsväsendet verkar där det är motiverat för upprätthållande av gränsordningen och gränssäkerheten, genomförande av gränskontroll och utförande av sådana uppgifter med anknytning till det militära försvaret som ankommer på gränsbevakningsväsendet, samt på havsområdet och inom den ekonomiska zon som avses i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004). Gränsbevakningsväsendet verkar på andra platser endast om det behövs för att slutföra en lagstadgad uppgift, ge handräckning eller ge assistans till en annan finsk myndighet.

Gränsbevakningsväsendet deltar i samarbete som avses i kapitel 5 i rådets beslut 2008/615/RIF om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet (Prümsamarbete) och samarbete som avses i rådets beslut 2008/617/RIF om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper (Atlassamarbete).

Betänkande FvUB 9/2017 rd

12 §

Gränsövergångsställen

Inrikesministeriet ska se till att den förteckning över gränsövergångsställen som avses i artikel 5.1 andra stycket och artikel 39.1 b i kodexen om Schengengränserna lämnas till Europeiska kommissionen.

15 c §

Gränsbevakningsväsendets deltagande i internationella uppdrag samt begäran om tekniskt eller operativt bistånd

Gränsbevakningsväsendet beslutar om deltagande i andra uppdrag som samordnas av Gränsförvaltningsbyrån än sådana som avses i 15 b §, om lämnande av tekniskt bistånd i samband med dessa uppdrag, om begäran om ökat bistånd enligt artikel 8 i förordningen om inrättande av en gränsförvaltningsbyrå samt om deltagande i andra internationella uppdrag än sådana som avses i 15 d §.

Chefen för gränsbevakningsväsendet beslutar om gränsbevakningsväsendets deltagande i Prümsamarbete och Atlassarbete.

~~Det som föreskrivs i 1 och 2 mom. tillämpas om annat inte följer av~~ ~~Bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd finns dessutom i~~ lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (/).

För tekniskt eller operativt bistånd som gränsbevakningsväsendet lämnar i samband med ett internationellt uppdrag får en avgift tas ut till ett belopp som är lägre än det självkostnadsvärde som avses i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) och som motsvarar de merkostnader som biståndet medför för gränsbevakningsväsendet.

15 d §

Begäran om och lämnande av gränssäkerhetsbistånd ~~i situationer som avses i artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt~~

Gränsbevakningsväsendet är ansvarig myndighet när Finland tar emot bistånd för att upprätthålla gränssäkerheten (gränssäkerhetsbistånd) som en del av genomförandet av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen eller artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt i en situation där åtgärder enligt förordningen om inrättande av en gränsförvaltningsbyrå inte blir tillämpliga.

Gränsbevakningsväsendet kan lämna gränssäkerhetsbistånd till en medlemsstat i Europeiska unionen som en del av genomförandet av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen eller artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt i en situation där åtgärder enligt förordningen om inrättande av en gränsförvaltningsbyrå inte blir tillämpliga.

Bestämmelser om beslutsfattandet vid begäran om och lämnande av gränssäkerhetsbistånd finns i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

28 §

Befogenheter i fråga om gränskontroll

Utöver vad som föreskrivs i denna eller någon annan lag har en gränsbevakningsman, för att genomföra gränskontroller enligt kodexen om Schengengränserna, rätt att utan brottsmisstanke

3) vidta de åtgärder enligt artikel 8.2 i kodexen om Schengengränserna som en minimikontroll ska omfatta,

4) vidta de åtgärder enligt artikel 8.3 i kodexen om Schengengränserna som en noggrann kontroll vid inresa och utresa och en noggrann fördjupad kontroll ska omfatta när det gäller tredjelandsmedborgare,

33 §

En gränsbevakningsmans befogenheter i polisuppdrag

I polisuppdrag för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet enligt 21 § samt för förhindrande av brott som begås i terroristiskt syfte och skötsel av särskilda situationer enligt 22 §, i Prümsamarbete och Atlassamarbete och i sådana uppgifter enligt lagen om sjöfartsskydd som ska skötas av gränsbevakningsväsendet har en gränsbevakningsman de befogenheter som föreskrivs för polismän i 2 och 3 kap. i polislagen, om inte en polisman som hör till befälet eller polisens fältchef begränsar dem.

Vad som i 2 kap. 4 § 2 mom., 6 § 3 mom. och 8 § 2 mom. i polislagen föreskrivs om polismän som hör till befälet tillämpas vid gränsbevakningsväsendet på gränsbevakningsmän med minst löjtnants grad.

35 e §

Befogenheter och rätt att använda maktmedel för en tjänsteman från en EU-medlemsstat som lämnar gränssäkerhetsbistånd

En sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen som är behörig med stöd av kodexen om Schengengränserna har, när tjänstemannen lämnar gränssäkerhetsbistånd enligt 15 d § 1 mom. till gränsbevakningsväsendet i ett uppdrag som gränsbevakningsväsendet ansvarar för, de befogenheter som en gränsbevakningsman med stöd av denna lag har att utföra uppdrag som följer av kodexen om Schengengränserna enligt order och anvisningar av en behörig finsk tjänsteman, med undantag för beslut enligt artikel 14 att neka inresa. Tjänstemannen i fråga har i 35 § 1 och 4 mom. angiven rätt att använda maktmedel när en behörig finsk tjänsteman är närvarande, om tjänstemannens hemmedlemsstat har samtyckt till detta och denna rätt inte har begränsats i den biståndsbegäran som Finland har framställt. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

Tjänstemannen har med sin hemmedlemsstats samtycke rätt att på finskt territorium bära tjänstevapen, ammunition, maktmedelsredskap och annan utrustning. Tillåtna tjänstevapen, tillåten

Betänkande FvUB 9/2017 rd

ammunition, tillåtna maktmedelsredskap och tillåten annan utrustning anges i Finlands biståndsbegäran.

35 f §

Övriga rättigheter och skyldigheter för en tjänsteman från en EU-medlemsstat som lämnar gränssäkerhetsbistånd

Inrikesministeriet ska till en sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen som i Finland deltar i lämnande av gränssäkerhetsbistånd enligt 15 d § 1 mom. utfärda ett tidsbestämt ackrediteringsdokument, av vilket tjänstemannens befogenheter framgår. Ackrediteringsdokumentet ska dessutom innehålla tjänstemannens namn, nationalitet, tjänsteställning och fotografi. Tjänstemannen ska medföra ackrediteringsdokumentet och på begäran visa upp det. Ackrediteringsdokumentet ska lämnas tillbaka till inrikesministeriet när lämnandet av bistånd har upphört.

Tjänstemannen ska vid utförandet av uppdrag bära sin egen uniform, om inte en behörig finsk tjänsteman bestämmer något annat.

Tjänstemannen jämställs med finska tjänstemän när det gäller brott som tjänstemannen begått eller utsatts för samt skador som tjänstemannen har orsakat. Om en skada som orsakats av tjänstemannen beror på en allvarlig försummelse eller är uppsåtlig, kan det skadestånd som betalats ut med anledning av skadan helt eller delvis utkrävas av tjänstemannens hemmedlemsstat. Tjänstemannen omfattas av den tillämpliga lagstiftningen om disciplin och tjänsteförhållande i sin hemmedlemsstat.

Bestämmelser om tjänstemannens rätt att använda gränsbevakningsväsendets personregister finns i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

35 g §

En gränsbevakningsmans befogenheter och rätt att använda maktmedel vid lämnande av gränssäkerhetsbistånd

En gränsbevakningsman har vid lämnande av gränssäkerhetsbistånd de befogenheter som föreskrivs i denna lag att utföra uppdrag enligt kodexen om Schengengränserna på begäran av den medlemsstat i Europeiska unionen som får bistånd. Befogenheterna kan dock inte överskrida de befogenheter som ges gränsbevakningsmannen av den medlemsstat som får bistånd.

Dessutom har en gränsbevakningsman rätt enligt bestämmelserna i 35 § 1 och 4 mom. och bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag att använda sådana för uppdraget behövliga och försvarliga maktmedel som är förenliga med den nationella lagstiftningen i den medlemsstat i Europeiska unionen som får bistånd, om inte den medlemsstat som får bistånd begränsar dem.

En gränsbevakningsman har rätt att vid lämnandet av bistånd bära sin egen uniform och att bära tjänstevapen, ammunition, maktmedelsredskap och annan utrustning, om inte den medlemsstat som får bistånd bestämmer något annat.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

35 h §

En gränsbevakningsmans rättsliga ställning utanför finskt territorium

På en gränsbevakningsmans tjänsteplikt och rättigheter när han eller hon utför uppdrag som avses i 15 b—15 d § utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland, om inte den mottagande staten med stöd av Europeiska unionens lagstiftning eller en internationell överenskommelse begränsar rättigheterna. ~~Bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen.~~

På en gränsbevakningsman som deltar i uppdrag enligt 15 d § tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringssuppdrag (1522/2016).

77 §

Handräckning och assistans av gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendet är skyldigt att ge räddningsmyndigheter, polisen, Tullen och försvarsmakten handräckning som förutsätter användning av sådan utrustning och sådana personalresurser och sakkunnigtjänster som gränsbevakningsväsendet har och som nämnda myndigheter vid den tidpunkten inte har tillgång till. Gränsbevakningsväsendet kan ge räddningsmyndigheter, polisen och Tullen sådan assistans som till innehållet motsvarar handräckning utanför finskt territorium i uppdrag som omfattas av deras verksamhetsområden. En förutsättning för handräckningen och assistansen är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som ska skötas av gränsbevakningsväsendet.

Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. Beslut om handräckning vid förundersökning och vid användning av tvångsmedel fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman. Beslut om assistans som ges utanför finskt territorium fattas av chefen för gränsbevakningsväsendet. Om det är fråga om assistans utanför finskt territorium som är särskilt betydande med tanke på den inre säkerheten, fattas beslutet av inrikesministeriet. Bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd finns dessutom i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

77 a §

Handräckning och assistans av gränsbevakningsväsendet till polisen på havsområden

För att förhindra eller avbryta ett sådant brott i terroristiskt syfte som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen har polisen rätt att på finskt havsområde och inom Finlands ekonomiska zon få sådan handräckning av gränsbevakningsväsendet som kräver användning av maktmedel som utnyttjar beväpning som skaffats som krigsmateriel, om detta är nödvändigt för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att avvärja hotet.

Betänkande FvUB 9/2017 rd

För att förhindra eller avbryta sådana terrordåd som anges i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella överenskommelser som är bindande för Finland har polisen rätt att få sådan assistans som till innehållet motsvarar handräckning enligt 1 mom. när den inom ett havsområde och en ekonomisk zon som hör till en medlemsstat i Europeiska unionen på medlemsstatens begäran utför ett sådant uppdrag som hör till polisens verksamhetsområde och som grundar sig på Europeiska unionens lagstiftning eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland. Användning av maktmedel som utnyttjar beväpning som skaffats som krigsmateriel förutsätter att användningen av maktmedlet är nödvändigt för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att avvärja faran. Maktmedlen ska vara förenliga med den nationella lagstiftningen i den medlemsstat som får bistånd och med medlemsstatens begäran. På assistansen tillämpas det som föreskrivs om handräckning i denna paragraf och i 77 b—77 d §.

När gränsbevakningsväsendet bistår polisen vid förhindrande eller avbrytande av terroristbrott i situationer som avses i 1 och 2 mom. har gränsbevakningsväsendet rätt att under polisens ledning använda maktmedel som utnyttjar beväpning som skaffats som krigsmateriel.

Med användning av maktmedel som utnyttjar beväpning som skaffats som krigsmateriel avses sådan användning av vapenmakt med beväpning som skaffats som krigsmateriel som är slagkraftigare än användningen av en tjänstemans personliga vapen och som lämpar sig för polisuppdrag.

Maktmedlen ska vara försvarliga i förhållande till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Utomstående personers rättigheter och säkerhet måste beaktas särskilt. Föregående varning om att maktmedel kommer att användas bör om möjligt ges.

Polisen fattar beslut om användning av maktmedel enligt denna paragraf och leder användningen av dem. Maktmedlen får användas endast av en gränsbevakningsman som tjänstgör i en militär tjänst vid gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om användning av maktmedel finns i 2 kap. 17 § 3 mom. i polislagen. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen. Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

79 a §

Assistans av försvarsmakten till gränsbevakningsväsendet vid internationellt bistånd

I en situation som avses i 15 b och 15 d § kan försvarsmakten ge gränsbevakningsväsendet assistans som motsvarar handräckning för utförande av gränsbevakningsväsendets uppdrag inom en annan stats territorium. Assistansen omfattar inte militära maktmedel och inte heller en gränsbevakningsmans befogenheter. Bestämmelser om utomståendes rätt att använda nödvändiga maktmedel under en gränsbevakningsmans uppsikt finns i 35 § 2 mom. och bestämmelser om rätten till nödvärn i 4 kap. 4 § i strafflagen. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen. Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

Bestämmelser om begäran om assistans av försvarsmakten finns i i 79 § 3 mom. När det gäller assistans som anknyter till gränssäkerhetsbistånd enligt 15 d § eller när det är fråga om ekonomiskt särskilt betydelsefull assistans är det dock inrikesministeriet som ska fatta beslutet om begäran om assistans av försvarsmakten. Beslut om att ge assistans som inrikesministeriet begär fattas enligt det förfarande som anges i 12 § 3 mom. i lagen om försvarsmakten. Bestämmelser om

Betänkande FvUB 9/2017 rd

beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd finns dessutom i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

8.

Lag

om ändring av 39 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) 39 § 1 mom. 7 punkten och
fogas till 39 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 1182/2013, en ny 8 punkt som följer:

39 §

Annat utlämnande av uppgifter till utlandet

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter ur sina personregister med hjälp av teknisk anslutning eller som en datamängd till

7) myndigheter som utför gränsövervakning och gränskontroll i en stat som uppfyller kraven enligt konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, när uppgifterna behövs för utförande av gränsövervakning och gränskontroll,

8) en sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen som lämnar gränssäkerhetsbistånd som avses i 15 d § i gränsbevakningslagen, för vidtagande av åtgärder som den biståndsbegäran som Finland framställt förutsätter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande FvUB 9/2017 rd

Helsingfors 19.5.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Mika Kari sd
medlem Elsi Katainen cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Olli-Poika Parviainen gröna
medlem Wille Rydman saml
medlem Joonas Räsänen sd
medlem Vesa-Matti Saarakkala saf
medlem Matti Semi vänst
medlem Kari Tolvanen saml
ersättare Pertti Hakanen cent.

Sekreterare var

plenarråd Henri Helo.